Posudek magisterské diplomové práce

Název práce: De vertaling van Oeroeg naar het Slowaaks met commentaar

Autor práce: Adriana Poláčková
Studijní obor: Nizozemský jazyk a literatura
Vedoucí práce: Mgr. Marta Kostelecká
Oponent : Lic. Sofie Rose-Anne W. Royeaerd, M.A.

Předkládaná práce je hodnocena

1. Z hlediska obsahového záměru, naplnění zadání a zpracování předepsané literatury

   uspokojivě (D)

2. Z hlediska požadavků na jazykovou správnost (pravopisné a jiné jazykové chyby)

   dobře (C)

3. Z hlediska požadavků na formální úpravu, požadovaný rozsah, dodržování citačních norem, odkazy a bibliografii

   vyhovující (E)

4. Připomínky, náměty, otázky k rozpravě:

Adriana Poláčková presenteert in deze scriptie haar integrale vertaling van Hella S. Haasses debuutroman Oeroeg (1948) naar het Slowaaks. Deze veelbesproken én veelgelezen novelle heeft in de Lage Landen de status verworven van klassieker. Op de positie van dit werk in het literaire veld wordt echter niet ingegaan. De auteur betuigt haar interesse voor de Indonesische cultuur en noemt Oeroeg "een heel bijzonder boek" (p.7) dat "het verdient om bekend te worden ook buiten het Nederlandstalige gebied" (id.). Waarom dat zo is wordt niet verantwoord; noch komt de institutionele en literatuurhistorische inbedding van de novelle aan bod. Dat is om verschillende redenen een gemis. Ten eerste spelen institutionele factoren een belangrijke rol in de uitgeverswereld (bij het aanbieden van een vertaling bijv.). Ten tweede is het voor een goed begrip van diverse "tekstfilters" (cf. infra) van belang de roman literairhistorisch (en dus ook qua genre, stilistische bijzonderheden,…) te kunnen plaatsen. Aan mevrouw Poláčková de vraag waarom ze ervoor heeft gekozen deze elementen in het commentaargedeelte achterwege te laten.

In de loop van het vertaalproces verscheen de Tsjechische vertaling van Oeroeg. Daar maakt de auteur (op nogal onhandige wijze) melding van in de inleiding. Graag zou ik van mevrouw Poláčková vernemen of zij deze vertaling heeft bestudeerd en/of geraadpleegd tijdens het vertaalwerk. In welke opzichten verschilt de benadering van Magda de Bruin Hüblová van de hare?

In het eerste hoofdstuk licht Adriana Poláčková enkele vertaaltheorieën toe. Reeds in paragraaf 1.2.2.1 omschrijft zij haar eigen vertaling als een doeltaalgerichte vertaling met exotiserende elementen. Het is jammer dat ze hier niet later op is ingegaan. Dan had ze

kunnen aanknopen bij een aantal interessante inzichten die ze pas later in dit hoofdstuk ter sprake brengt.

In dit hoofdstuk komen ook de zogeheten "tekstfilters" aan bod, die ze op basis van het handboek van Knittlová (2000) bespreekt. Sommige filters worden geïllustreerd aan de hand van voorbeelden uit Oeroeg; andere niet. Waarom de bespreking van de tekstfilters de ene keer wel en de andere keer niet van een voorbeeld wordt voorzien, wordt niet toegelicht. Bovendien is het jammer dat de meeste voorbeelden die hier aan bod komen ook in het analysegedeelte (hoofdstuk 3) de revue passeren. Dat zorgt niet alleen voor herhaling, maar roept ook de vraag op of de vertaalster überhaupt bewust heeft stilgestaan bij de andere filters.

In het tweede hoofdstuk wordt op basis van Vandeweghe (2008) de equivalentietheorie onder de loep genomen, of beter gezegd: verschillende invullingen van het equivalentiebegrip in de vertaalwetenschap. Welke van deze inzichten de vertaalbenadering van mevrouw Poláčková hebben bepaald, wordt helaas niet verduidelijkt.

Eén van de graden van lexicale equivalentie die zij bespreekt, is de zg. nulequivalentie. De auteur beweert dat zij hier geen voorbeeld van kon aantreffen in haar vertaling. Ik vraag me af of dat klopt. Kunnen sommige sterk cultuurgebonden (Maleise) woorden (die zij in haar vertaling onvertaald laat en in een woordenlijst uitlegt) niet als zodanig beschouwd worden?

In het laatste, veel te korte, hoofdstuk "Het vertaalproces" worden een aantal vertaalproblemen besproken. De selectie daarvan wordt onvoldoende verantwoord, al hebben de meeste vertaalproblemen die worden besproken betrekking op het voorkomen van Indonesische (Maleise) begrippen. Ook wordt op een paar stilistische kwesties ingegaan. Overigens is het citaat op p. 45 geen voorbeeld van een alliteratie, maar van een anafoor (al valt er weldgelijk een alliteratie op te merken, nl. de "sp" in "spelend op de speurtocht"). Bovendien is het jammer dat de meeste voorbeelden reeds aan bod kwamen in eerdere paragrafen (cf. supra).

Het is bewonderenswaardig dat mevrouw Poláčková zich de moeite heeft getroost de integrale novelle te vertalen. Een vertaling fungeert in een scriptie echter slechts als bijlage. Dat wat de hoofdmoot had moeten zijn van de scriptie, nl. een grondige en systematische bespreking van vertaalproblemen, beantwoordt daarom niet aan de verwachtingen.

Gelukkig beschikt mevrouw Poláčková over een uitstekende beheersing van het Nederlands. Wel vallen in de scriptie behoorlijk veel spel- en tikfouten op te merken (o.a. ("ristkorrels" en "prefixe" (p. 30) en "textuele" (p. 31)) en is de stijl soms ongepast (met name in de inleiding, o.a. de zin "Het klinkt misschien simpel of zelfs saai, maar schijn kan bedriegen." (p. 7) en de daaropvolgende passage, maar ook bijv. in paragraaf 3.2.2, bijv.: "Mijn twijfels zijn doch niet verdwenen." (p. 39)).

Daarnaast is de alinea-indeling van deze scriptie een doorn in het oog. Alleen in de inleiding springt de eerste regel in. In de rest van de scriptie gebeurt dat niet. Soms worden alinea's met een witregel van elkaar onderscheiden, soms niet. Vaak gebruikt de auteur al na één zin een harde return, zodat op verschillende plekken eenregelige alinea's ontstaan die niet alleen een slordige indruk maken maar ook de coherentie enigszins verstoren. Ook elders lijkt de auteur niet op de hoogte te zijn van typografische en formele conventies (bijv. wat betreft de weergave van langere citaten).

Problematischer is echter de omgang met bronnen. Poláčková baseert zich met name op Vandeweghe (2008) en Knittlová (2000 en 2010). De Nederlandstalige auteur citeert ze uitvoerig. Ook de paragrafen waarin ze zich op de Tsjechische auteur baseert, zijn weinig synthetiserend. Daar maakt ze echter geen gebruik van citaten, maar van parafrases die

heel sterk aanleunen bij de oorspronkelijke tekst en soms regelrechte vertalingen lijken te zijn.

De manier waarop ze naar bronnen verwijst, gebeurt op onsystematische wijze. Nu eens wordt alleen het jaartal genoemd, dan weer wordt (zoals het hoort) een paginanummer gegeven. Soms ontbreekt de auteursnaam en van conventies als "ibidem" wordt geen gebruik gemaakt (hoewel vaak vele pagina's na elkaar aan dezelfde bron wordt gerefereerd).

Ook de manier waarop mevrouw Poláčková verwijst naar andere auteurs die Vandeweghe en Knittlová ter sprake brengen, laat te wensen over. Om slechts twee voorbeelden te noemen: op p. 10 schrijft zij dat een manier van vertalen "volgens Vandeweghe (2008) "ut urator"" is (in feite gaat het om Cicero) en op p. 33 worden de vijf hoofdelementen van cohesie de ene keer (terecht) als een indeling van Halliday en Hasan gepresenteerd, de andere keer lijkt het alsof Knittlová de begrippen heeft bedacht.

Tot slot kunnen we ook in de bibliografie inconsequenties en fouten opmerken (bijv. beide werken van Knittlová zouden dateren van 2010). De manier waarop internetpagina's worden weergegeven is gebrekkig. En bovendien worden niet alle werken die vermeld worden in de bibliografie in de hoofdtekst genoemd (Vilikovský 2002, Gideon 1995,…). Daardoor is niet duidelijk op welke manier deze werden gebezigd.

Dit alles laat zien dat deze scriptie zwaar tekortschiet in de omgang met (secundaire) bronnen en het toepassen van formele conventies. Omdat bovendien het theoretische gedeelte te weinig synthetiserend is en het analysegedeelte al te beknopt, zie ik mij genoodzaakt om deze scriptie geen hoger cijfer dan een D te geven, ondanks het titanenwerk dat ongetwijfeld ten grondslag ligt aan de vertaling.

Celkový návrh hodnocení:

uspokojivě (D)

V Brně dne 20.07.2015

……

Lic. Sofie Rose-Anne W. Royeaerd, M.A.